Mürcie ve Harici Fırkalarının Özellikleri

Şu iyi bil ki aşağıdaki ibarelerden birini kullanan kimse ya bir mürciedir yahut kendisinde irca şüphesi vardır:

1- İman yalnızca kalbin tasdikidir (Cehmiyye)
2- İman yalnızca dil ile söylemektir (Kerramiye)
3- İman kalp ile tasdik ve dil ile ikrardan ibarettir (Fukaha Mürciesi)
4- İman kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve kalp ile ameldir, fakat azaların ameli değildir. **(Ehli Sünnete göre iman: dil ile ikrar, kalp ile tasdik ve azaların ameliyle tasdiktir.)**
5- İman artmaz ve eksilmez, imanın aslı konusunda insanlar eşittir. (Ehli Sünnete göre iman taatlerle artar ve masiyetlerle eksilir.)
6- Küfür yalnızca yalanlamaktır. (Cehmiyye)
7- Küfür; itikad etmedikçe, inkar etmedikçe veya helal saymadıkça gerçekleşmez. Bu söze de Tahavi'nin şu sözünü delil getirirler: "Helal saymadıkça ehli kıbleden hiç kimseyi günah sebebiyle tekfir etmeyiz" **(Doğrusu ise şudur: Küfür, söz, fiil veya itikad ile gerçekleşir. Şirk veya küfür dışında herhangi bir günahı işlemesi sebebiyle, onu helal saymadığı sürece ehli kıbleden kimseyi tekfir etmeyiz.)**
8- Azaların amellerinin tamamını terk etmek milletten (dinden) çıkaran küfür değildir. **(Azaların amelleri ve hatta kalbin amellerinin, imanın rüknü olarak sayılmaması sebebiyle bu sözü söylemek mürcieliktir. Zahir ile batın arasındaki alaka sebebiyle bu söz batıldır. Azaların ameli bulunmazsa, kalbin amelinin mevcudiyeti de imkansızdır.)**
9- Azaların ameli imanın rüknü veya sıhhat şartı değil kemal şartıdır. **(Doğrusu ise şöyle demektir: Azaların amelleri imanın rüknüdür. Birer başlarına ise namaz haricindekileri imanı kemale erdiren amellerdir.)**
10- Küfrî söz ve ameller dinden çıkaran şeyler değildir fakat küfre alamettirler.
11- Dinden çıkaran kavlî ve amelî küfürler; her bakımdan imana zıt olan veya yalnızca küfre alamet olmayanlarıdır. (Böylece tekfire dayanak olarak onun her açıdan imana zıt olmasını veya ona delalet etmesini şart koşarlar.) **(Doğrusu şudur: Dinden çıkaran kavlî veya amelî küfürler delilin bunu gösterdiği şeylerdir. Bu da her açıdan imana zıttır zaten. Zira bu batının (iç alemin) küfrünün delilidir. Aradaki farkı iyi düşün!)**
12- Şehveti ve kasıt bulunmamasını tekfirin manilerinden sayarlar. **(Bunun mürcielik sayılmasının sebebi; küfrü yalnızca itikat ile sınırlamalarından dolayıdır. Ama eğer kastedilen; hatanın mukabili olan amd (kasıt) ise bu doğrudur. Zira hata tekfirin manilerindendir. Lakin küfür amelini işlemedeki kastın (amdin) yeterli olduğunun bilinmesi gerekir. Küfre düşmeyi kastetmiş olması gerekmez.)**
13- Namazı terk etmek küfür değildir, zira o azaların amelidir. Azaların ameli ise imanın kemal şartıdır derler. **(Bu sözün mürcielik olmasının sebebi şudur: Bunu söyleyene göre amel ile tekfir edilmez. Ona göre ancak itikad ile tekfir edilir. Namaz meselesi ise sahabelerin, terkinin küfür olduğu üzerinde icma ettikleri en bariz meseledir. Fakat elinde bulunan şer'î deliller sebebiyle namazı bazen terk edip bazen kılanın kafir olmayacağı görüşünü tercih etmişse –seleften bazılarının düştüğü gibi- ve kendisine bu konudaki icma ulaşmamışsa o mürcie değildir.)**

Buradan anlaşılıyor ki bazı seleften gelen şu sözü reddeden kimseler hata etmişlerdir: "Her kim: "İman: söz, amel ve itikaddır. Artar ve eksilir" derse ircadan tamamen berîdir." Şüphesiz

bu hak bir nakildir. Lakin bu sözün sahibinin anlayışına göre böyledir. Amel, söz ve itikad imanın rükünleridir. Biri diğerinin yerine geçmez. Ancak azaların amellerini imanın rüknü olarak görmeyenin veya küfrü ancak yalanlama ve helal saymaya hasredenin bu sözü söylemesi, selefin kastettiği anlam değildir. Bu ibare Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisine benzer: "La ilahe illallah diyen cennete girer" Onlar bunu söyleyip şehadetin ikinci bölümü olan "muhammedin rasulullah" kısmını söylemeyen kimse hakkında veya bunları söyleyip de bunlarla çelişen bir şeyi işleyen kimse hakkında söyleyemezler. İşte bu da onun gibidir. Bu sebeple bazı alimler, mürcie mezhebine davet eden kitaplardan sakındırmışlar ve bununla beraber imanın söz ve amel olduğuna, artıp eksildiğine tembihte bulunmuşlardır. Allah en iyi bilendir. (Bkz. Muhammed Halil Herras; Şerhu Akideti'l-Vasıtıyye s.263)

Ve şunu da iyi bil ki, aşağıdaki sözleri söyleyen ya bir haricidir yahut haricilerin aşırılığına düşmüştür:

1- Büyük günah işleyeni tekfir etmek
2- Günah işleyip onda ısrar edeni tekfir etmek
3- İman tek bir şeydir, eksilmez. Bir kısmı giderse tamamı gider demek.
4- Apaçık bir küfrü görülmese de cevr ve zulmeden yöneticiye huruc etmeyi caiz görürler. **(Bunun haricilik olmasının sebebi şudur: Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, bunun caiz olmadığını kararlaştırmış, hariciler muhalefet etmiştir.)**
5- Cehaleti mutlak bir şekilde mazeret olarak görmezler. **(Doğrusu; cehaletin mazeret olduğu yerler de, olmadığı yerler de vardır.)**
6- Muayyen bir hüküm dahi olsa, Allah'ın indirdiğinden başkası ile hükmeden herkesi tekfir ederler. **(Doğrusu şudur: Umumi teşrîde bulunup onu din ve kanun kılmak ile, bağlı bulunulan İslam'da bağlayıcı şeriat kılmanın, ona muhalefetin ve muayyen bir meselede onunla hükmetmemenin arasında fark vardır.)**
7- Şartların tahakkuk etmesini ve manilerin kaldırılmasını gözetmeden muayyen tekfirde acele etmek.